

Later

Eerder verschenen van Stephen King:

<i>Carrie</i>	<i>De storm van de eeuw</i>	Onder pseudoniem
<i>Bezeten stad</i>	<i>Vel over been</i>	Richard Bachman:
<i>De Shining</i>	<i>Harten in Atlantis</i>	<i>De Regelaars</i>
<i>Dodelijk dilemma</i>	<i>Over leven en schrijven</i>	<i>Razernij</i>
<i>Ogen van vuur</i>	<i>Achtbaan</i>	<i>De marathon</i>
<i>Cujo</i>	<i>Dromenvanger</i>	<i>Werk in uitvoering</i>
<i>Christine</i>	<i>Alles is eventueel (1408)</i>	<i>Vlucht naar de top</i>
<i>4 Seizoenen</i>	<i>Een goed huwelijk</i>	<i>De ontvoering</i>
<i>Dodenwake (Pet Sematary)</i>	<i>Het geheim van de Buick</i>	<i>De vervloeking</i>
<i>Satanskinderen</i>	<i>De Colorado Kid</i>	
<i>Duistere krachten</i>	<i>Mobiel</i>	De Donkere Toren-serie:
<i>4 x Stephen King</i>	<i>Lisey's verhaal</i>	<i>De wind door het sleutelgat</i>
<i>It (Het)</i>	<i>The Mist (Dichte mist)</i>	<i>1 De scherpschutter</i>
<i>Silver Bullet</i>	<i>Duma</i>	<i>2 Het teken van drie</i>
<i>Ogen van de draak</i>	<i>Na zonsondergang</i>	<i>3 Het verloren rijk</i>
<i>Misery</i>	<i>Under the Dome</i>	<i>4 Tovenaarsglas</i>
<i>De gloed</i>	<i>(Gevangen)</i>	<i>5 Wolven van de Calla</i>
<i>De duistere kant</i>	<i>Aardedonker zonder sterren</i>	<i>6 Een lied van Susannah</i>
<i>Tweeduister</i>	<i>Eenmalige zonde</i>	<i>7 De Donkere Toren</i>
<i>Schemerwereld</i>	<i>11.22.1963 (22-11-1963)</i>	
<i>De noodzaak</i>	<i>Mijl 81 (e-only)</i>	De Donkere Toren-serie
<i>De beproeving</i>	<i>Joyland</i>	(graphic novels):
<i>De spelbreker</i>	<i>Hoogste versnelling (met Joe Hill)</i>	<i>1 De jonge jaren van de scherpschutter</i>
<i>Dolores Claiborne</i>	<i>Het hoge gras (met Joe Hill)</i>	<i>2 De lange weg naar huis</i>
<i>Nachtmerries</i>	<i>Dr. Sleep</i>	<i>3 Verraad</i>
<i>Droomlandschappen</i>	<i>Mr. Mercedes</i>	<i>4 De val van Gilead</i>
<i>Insomnia</i>	<i>Revival</i>	<i>5 De slag bij Jericho Hill</i>
<i>Rosie</i>		
<i>Midlife Confidential (met Amy Tan e.a.)</i>	<i>De eerlijke vinder</i>	De beproeving-serie
<i>De Green Mile</i>	<i>De bazaar van boze dromen</i>	(graphic novels):
<i>Desperation</i>	<i>Wisseling van de wacht</i>	<i>1 Captain Trips</i>
<i>Macabere Liefde (Stephen King e.a.)</i>	<i>Schone slaapsters</i>	<i>2 Amerikaanse nachtmerries</i>
<i>Het meisje dat hield van Tom Gordon</i>	<i>De buitenstaander</i>	<i>3 De overlevenden</i>
<i>De Talisman (met Peter Straub)</i>	<i>Gwendy's knoppenkist</i>	<i>4 Zware gevallen</i>
<i>Zwart huis (met Peter Straub)</i>	<i>Verlichting</i>	<i>5 Niemandland</i>
	<i>Het Instituut</i>	<i>6 Bij het vallen van de nacht</i>
	<i>Als het bloedt</i>	
	<i>Later</i>	

Stephen King

Later

ISBN 978-90-225-9280-9
ISBN 978-94-023-1649-0 (e-book)
ISBN 978-90-528-6391-7 (audio)
NUR 330

Oorspronkelijke titel: *Later*
Vertaling: Annemarie Lodewijk
Omslagontwerp: Hauptmann & Kompanie Werbeagentur,
bewerkt door DPS Design & Prepress Studio
Omslagbeeld: Hauptmann & Kompanie Werbeagentur
Zetwerk: ZetSpiegel, Best

© 2020 Stephen King
© 2021 Nederlandse vertaling Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor Chris Lotts

‘There are only so many tomorrows.’

– MICHAEL LANDON

Ik begin niet graag met een verontschuldiging – waarschijnlijk bestaat er zelfs een regel die het verbiedt – maar nu ik de dertig pagina's die ik tot dusver heb geschreven nog eens heb doorgelezen, heb ik het gevoel dat het niet anders kan. Het gaat om een bepaald woord dat ik steeds gebruik. Ik heb van mijn moeder heel wat lelijke woorden geleerd en heb ze van jongs af aan gebruikt (zoals je nog wel zult merken), maar dit is op zich niet eens een lelijk woord. Het woord is 'later', zoals in: 'Ik zie je later' en 'Later kwam ik erachter' en 'Ik realiseerde het me pas later.' Ik weet dat ik ermee in herhaling val, maar ik kon niet anders, want mijn verhaal begint toen ik nog in de Kerstman geloofde en in de tandenfee (hoewel ik op mijn zesde al zo mijn twijfels had). Ik ben nu tweeëntwintig, dus is het nu later, ja toch? Ik denk dat ik tegen de tijd dat ik in de veertig ben – vooropgesteld dat ik dat ga halen – terug zal blikken op wat ik op mijn tweeëntwintigste meende te begrijpen en me zal realiseren dat er heel veel was waar ik niets van snapte. Er is altijd een later, dat weet ik nu. In elk geval totdat we doodgaan. Dan wordt het allemaal ervóór.

Mijn naam is Jamie Conklin en ooit heb ik een Thanksgiving-kalcoen getekend die ik zelf echt retegaaf vond. Later – en niet zo heel veel later – kwam ik tot de ontdekking dat hij meer weg had van wat er út je reet komt. Soms is de waarheid echt klote.

Ik denk dat dit een horrorverhaal is. Lees zelf maar.

1

Ik liep samen met mijn moeder van school naar huis. Zij hield mijn hand vast. In de andere hand klemde ik mijn kalkoen, zo'n tekening die we de week voor Thanksgiving in groep drie allemaal maakten. Ik was zo trots op de mijne dat ik praktisch naast mijn schoenen liep. Om zo'n kalkoen te kunnen tekenen, zie je, moest je je hand op een vel tekenpapier leggen en met een kleurpotlood de omtrekken volgen. Dan had je de staart en het lijf. Wat de kop betreft was je op jezelf aangewezen.

Ik liet de mijne aan mam zien en zij was een en al ja ja ja, mooi hoor, echt geweldig, maar ik geloof niet dat ze er echt naar keek. Ze dacht waarschijnlijk aan een van de boeken die ze probeerde te verkopen. 'Het product aan de man brengen,' noemde ze dat. Mam was namelijk literair agent. Eerst was haar broer, mijn oom Harry, dat, maar een jaar voor de tijd waar ik jullie nu over vertel nam mam zijn zaak over. Dat is een lang verhaal en nogal saai.

Ik zei: 'Ik heb mosgroen gebruikt omdat dat mijn lievelingskleur is. Dat wist je toch zeker wel?' Inmiddels waren we bijna bij het gebouw waar we woonden. Het was maar drie straten van mijn school.

Zij begon weer met ja ja ja. En toen: 'Ga jij maar fijn *Barney* en *De Magische Schoolbus* kijken wanneer we thuis zijn, knul, ik moet nog iets van honderdduizend mensen bellen.'

Nu was ik het die ja ja ja zei, wat me een por en een lachje oplever-

de. Ik vond het heerlijk wanneer ik mijn moeder aan het lachen kreeg, want op mijn zesde had ik al goed door dat zij de wereld heel serieus nam. Later kwam ik erachter dat ikzelf daar een van de redenen voor was. Ze was bang dat ze bezig was een gestoord kind op te voeden. De dag waarover ik het nu heb was de dag waarop ze eens en voor altijd besloot dat ik toch niet gek was. Wat aan de ene kant een soort opluchting moet zijn geweest en aan de andere kant ook weer niet.

‘Je praat hier met niemand over,’ zei ze later die dag tegen me. ‘Alleen met mij. En misschien zelfs dat niet, knul. Oké?’

Ik zei oké. Wanneer je klein bent en het is je moeder, dan zeg je overal oké op. Tenzij ze zegt dat het bedtijd is, natuurlijk. Of dat je broccoli moet opeten.

We liepen ons gebouw binnen en de lift was nog steeds kapot. Je zou kunnen zeggen dat alles anders was gelopen als hij het wel had gedaan, maar dat denk ik toch niet. Ik vind mensen die zeggen dat het leven gaat om de keuzes die we maken en de wegen die we bewandelen uit hun nek lullen. Want wees nou eerlijk, met de trap of met de lift, we zouden toch wel op de tweede verdieping zijn uitgekomen. Wanneer de grillige vinger van het lot jou aanwijst, leiden alle wegen naar dezelfde plek, zo denk ik erover. Misschien ga ik het anders zien wanneer ik ouder ben, maar eigenlijk kan ik me dat niet voorstellen.

‘Teringlift,’ zei mam. En toen: ‘Dat heb je niet gehoord, knul.’

‘Wat heb ik niet gehoord?’ zei ik, wat haar weer een lachje ontlokte. Haar laatste lachje van die middag, dat kan ik je verzekeren. Ik vroeg haar of ik haar tas voor haar moest dragen, want daar zat zoals altijd een manuscript in. Die dag was het een heel dik exemplaar, wel vijfhonderd pagina’s zo te zien (als het goed weer was, zat mam altijd op een bankje te lezen terwijl ze wachtte tot ik uit school kwam). Ze zei: ‘Dat is lief aangeboden, maar wat zeg ik nou altijd?’

‘Je moet in het leven je eigen lasten dragen,’ zei ik.

‘Klopt als een zwerende vinger.’

‘Is het Regis Thomas?’ vroeg ik.

‘Inderdaad. Goeie ouwe Regis, die ervoor zorgt dat wij onze huur kunnen betalen.’

‘Gaat het over Roanoke?’

‘Moet je dat echt nog vragen, Jamie?’ Ik grinnikte. Alles wat die goeie ouwe Regis schreef ging over Roanoke. Dat was de last die hij moest dragen.

We liepen de trap op naar de tweede verdieping, waar nog twee andere appartementen waren buiten het onze, aan het eind van de gang. Het onze was het mooiste. Mevrouw en meneer Burkett stonden voor de deur van 2A en ik wist meteen dat er iets aan de hand was, want meneer Burkett rookte een sigaret, iets wat ik hem nooit eerder had zien doen en wat bovendien verboden was in ons gebouw. Zijn ogen waren bloeddoorlopen en zijn haar stond in grijze pieken alle kanten op. Ik noemde hem altijd ‘meneer’, maar eigenlijk was hij professor Burkett. Hij doceerde iets heel moeilijks aan de universiteit van New York. Engelse en Europese literatuur, hoorde ik later. Mevrouw Burkett droeg een nachtpon en had niets aan haar voeten. De nachtpon was behoorlijk dun. Ik zag bijna haar hele hebben en houden erdoorheen.

Mijn moeder zei: ‘Marty, wat is er gebeurd?’

Voordat hij iets terug kon zeggen, liet ik hem mijn kalkoen zien. Omdat hij er zo droevig uitzag en ik hem wilde opvrolijken, maar ook omdat ik er zo trots op was. ‘Kijk eens, meneer Burkett! Ik heb een kalkoen gemaakt! Kijk, mevrouw Burkett!’ Toen ik me naar haar toe draaide hield ik de tekening voor mijn gezicht, want ik wilde niet dat ze zou denken dat ik naar haar hebben en houden keek.

Meneer Burkett had geen aandacht voor mij. Volgens mij hoorde hij me niet eens. ‘Tia, ik heb verschrikkelijk nieuws. Mona is vanochtend overleden.’

Mijn moeder liet haar tas met het manuscript tussen haar voeten ploffen en sloeg een hand voor haar mond. ‘O, nee! Zeg alsjeblieft dat het niet waar is!’

Hij begon te huilen. ‘Ze stond vannacht op en zei dat ze wat water wilde drinken. Ik ben weer gaan slapen en vanochtend lag ze op de bank met een spreid helemaal opgetrokken tot aan haar kin en dus liep ik op mijn tenen naar de keuken om koffie te zetten, want ik dacht dat ze van die lekkere geur wel w-w-wak... wakker zou worden...’

Toen brak hij echt. Mam nam hem net zo in haar armen als ze met mij deed wanneer ik me had bezeerd, ook al was meneer Burkett al wel honderd jaar (vierenzeventig, hoorde ik later).

Op dat moment begon mevrouw Burkett tegen mij te praten. Ze was moeilijk te verstaan, maar niet zo moeilijk als sommige anderen, omdat zij nog betrekkelijk jong was. Ze zei: 'Kalkoenen zijn niet groen, James.'

'Nou, de mijne wel,' zei ik.

Mijn moeder hield nog steeds meneer Burkett vast en wiegde hem zo'n beetje heen en weer. Zij hoorden haar niet omdat ze dat niet konden en mij hoorden ze niet omdat ze bezig waren met grotemensendingen: troosten voor mam, snotteren voor meneer Burkett.

Meneer Burkett zei: 'Ik heb dokter Allen gebeld en die is gekomen en zei dat ze waarschijnlijk een *broertje* heeft gehad.' Dat is tenminste wat ik dacht dat hij zei. Hij huilde zo hard dat ik hem niet goed kon verstaan. 'Hij heeft de begrafenisonderneming gebeld. Die hebben haar meegenomen. Ik weet niet wat ik zonder haar moet beginnen.'

Mevrouw Burkett zei: 'Als hij niet uitkijkt, schroeit mijn man straks je moeders haar met zijn sigaret.'

En inderdaad, dat gebeurde. Ik rook het schroeiende haar. Het rook een beetje naar een schoonheidssalon. Mam was te beleefd om er iets van te zeggen, maar ze zorgde wel dat hij haar losliet en vervolgens pakte ze de sigaret uit zijn hand, liet hem op de grond vallen en zette haar voet erop. Ik vond het nogal goor wat ze deed, om de rotzooi zomaar op de grond te gooien, maar ik hield mijn mond. Ik begreep wel dat dit een bijzondere situatie was.

Ik wist ook dat hij over zijn toeren zou raken als ik nog langer met mevrouw Burkett bleef praten. Mam trouwens ook. Ook een klein kind snapt bepaalde basisingen, als hij tenminste een beetje bij de pinken is. Je zei alstublieft, je zei dank u wel, je ging in het openbaar niet met je piemel staan zwaaien, je at met je mond dicht en je praatte niet met dode mensen wanneer ze naast levende mensen stonden die net waren begonnen ze te missen. Ik moet er wel bij zeggen dat ik toen ik haar zag niet wist dat ze dood was. Later werd ik er beter in om het te zien, maar destijds moest ik dat nog leren – het was haar

nachtjapon waar ik dwars doorheen kon kijken, niet zichzelf. Dode mensen zien er precies hetzelfde uit als levende mensen, alleen dragen ze altijd de kleren waarin ze zijn doodgegaan.

Intussen stond meneer Burkett het hele verhaal nog een keer af te steken. Hij vertelde mijn moeder hoe hij bij de bank op de grond was gaan zitten en de hand van zijn vrouw had vastgehouden tot die dokter kwam en daarna weer tot die begrafenispiet was gekomen om haar mee te nemen naar het rouwcentrum. ‘Om haar naar elders te vervoeren,’ waren de woorden die hij gebruikte, maar die begreep ik pas toen mam ze me later uitlegde. Aanvankelijk dacht ik nog dat hij het over een *vrouwencentrum* had gehad, omdat mevrouw Burkett nu eenmaal een vrouw was. Het huilen was even wat tot bedaren gekomen, maar nu begon hij weer. ‘Haar ringen zijn weg,’ zei hij, door zijn tranen heen. ‘Zowel haar trouwring als haar verlovingsring, met die grote diamant. Ik heb op het nachtkastje naast haar bed gekeken, waar ze ze altijd neerlegt wanneer ze haar handen insmeert met die stinkende crème die ze gebruikt voor haar artrose...’

‘Die ruikt inderdaad vies,’ moest mevrouw Burkett toegeven. ‘Lanoline komt in feite van schapen, maar het helpt echt.’

Ik knikte ten teken dat ik het begreep, maar ik zei niets.

‘... en op het randje van de wastafel in de badkamer, want daar laat ze ze ook wel eens liggen... Ik heb óveral gekeken.’

‘Die komen wel weer boven water,’ zei mijn moeder geruststellend en nu haar haar geen gevaar meer liep, sloeg ze haar armen weer om meneer Burkett heen. ‘Die komen wel weer boven water, Marty, wees maar niet bang.’

‘Ik mis haar zo ontzettend! Ik mis haar nu al!’

Mevrouw Burkett wapperde met een hand voor haar gezicht. ‘Ik geef hem zes weken voordat hij Dolores Magowan uitnodigt om te gaan lunchen.’

Meneer Burkett stond te snotteren en mijn moeder troostte hem zoals ze dat bij mij deed wanneer ik mijn knie had geschaafd of die keer toen ik thee voor haar had willen zetten en kokend water over mijn hand had gekregen. Al met al was het een flink kabaal, dus waagde ik het erop, hoewel ik heel zachtjes praatte.

‘Waar zijn uw ringen, mevrouw Burkett? Weet u dat?’

Ze moeten de waarheid zeggen wanneer ze dood zijn. Op mijn zesde wist ik dat nog niet; ik ging er gewoon van uit dat alle grote mensen de waarheid vertelden, of ze nu leefden of dood waren. Maar destijds geloofde ik natuurlijk ook nog dat Goudlokje een echt meisje was. Oké, dan ben ik maar dom. Ik geloofde tenminste niet dat die drie beren echt konden praten.

‘In de gangkast, op de bovenste plank,’ zei ze. ‘Helemaal achteraan, achter de plakboeken.’

‘Waarom liggen ze daar?’ vroeg ik en mijn moeder wierp me een vreemde blik toe. Voor zover zij kon zien, stond ik tegen de lege deuropening te praten... hoewel ze inmiddels al wist dat ik een beetje anders was dan andere kinderen. Na een bepaald voorval in Central Park, iets wat niet zo leuk was – hierover straks meer – hoorde ik hoe ze me tijdens een telefoongesprek met een van haar kennissen bij een uitgeverij ‘fey’ noemde. Ik schrok me dood, want ik dacht dat ze bedoelde dat ze mijn naam wilde veranderen in Fay, wat een meisjesnaam is, maar later begreep ik dat het een ander woord is voor ‘paranormaal’.

‘Ik heb geen flauw idee,’ zei mevrouw Burkett. ‘Ik denk dat ik op dat moment die hersenbloeding al kreeg. Mijn gedachten zullen wel verdronken zijn in bloed.’

Gedachten die verdrinken in bloed. Dat ben ik nooit vergeten.

Mam vroeg aan meneer Burkett of hij even bij ons binnen wilde komen voor een kopje thee (‘of iets sterkers’), maar hij zei nee, want hij wilde weer op zoek naar de verdwenen ringen van zijn vrouw. Ze vroeg of wij dan iets voor hem mee konden nemen van de afhaalchinese, want dat was wat we die avond zouden eten, en hij zei dat hij dat wel fijn zou vinden en bedankte mijn moeder.

Mijn moeder zei graag gedaan (wat ze bijna net zo vaak zei als ja ja ja en oké oké oké) en zei dat we het om een uur of zes zouden brengen, tenzij hij liever bij ons wilde eten, want dan was hij van harte welkom. Hij zei dat hij liever thuis wilde eten, maar het wel fijn zou vinden als wij bij hem kwamen eten. Maar wat hij eigenlijk zei was ‘bij ons’, alsof mevrouw Burkett nog leefde. En dat was niet het geval, ook al was ze er wel.

‘Tegen die tijd hebt u haar ringen vast en zeker gevonden,’ zei mam. Ze pakte mijn hand. ‘Kom, Jamie. We zien meneer Burkett straks weer, maar nu laten we hem even alleen.’

Mevrouw Burkett zei: ‘Kalkoenen zijn niet groen, Jamie, en dat ding lijkt trouwens helemaal niet op een kalkoen. Het lijkt meer op een grote, ronde vlek met vingers. Je bent geen Rembrandt.’

Dode mensen moeten de waarheid vertellen en dat is prima wanneer je antwoord wilt hebben op een vraag, maar zoals ik net al zei kan de waarheid behoorlijk pijnlijk zijn. Ik stond op het punt om boos op haar te worden, maar juist op dat moment begon ze te huilen en toen kon ik het niet. Ze keek naar meneer Burkett en zei: ‘Wie moet er nu voor zorgen dat je het achterste lusje van je broek niet overslaat wanneer je je riem omdoet? Dolores Magowan? Laat me niet lachen.’ Ze gaf een kus op zijn wang... of in de richting van zijn wang, dat kon ik niet goed zien. ‘Ik heb van je gehouden, Marty. Ik hou nog steeds van je.’

Meneer Burkett tilde zijn hand op en krabde aan het plekje waar haar lippen hem hadden gekust, alsof daar iets kriebelde. Ik denk dat het voor hem zo voelde.

2

Dus ja, ik zie dode mensen. Ik weet niet beter dan dat ik dat altijd heb gekund. Maar het gaat niet zoals in die film met Bruce Willis. Het kan interessant zijn, soms is het eng (die vent in Central Park), het kan heel lastig zijn, maar meestal is het gewoon wat het is. Net zoiets als dat je linkshandig bent, of op je derde al klassieke muziek kunt spelen, of op jonge leeftijd alzheimer krijgt, wat mijn oom Harry overkwam toen hij nog maar tweeënveertig was. Toen ik zes was vond ik tweeënveertig oud, maar toch begreep ik wel dat het jong is om al niet meer te weten wie je bent. Of hoe allerlei dingen heten – om de een of andere reden vond ik dat altijd het engst wanneer we oom Harry gingen opzoeken. Zijn gedachten verdronken niet in bloed door een gesprongen bloedvat in zijn hersenen, maar ze verdronken wel degelijk.

Mam en ik liepen verder de gang in naar 2c, en ze liet ons binnen. Dat duurde even, want er zaten drie sloten op de deur. Volgens haar moest je dat er nu eenmaal voor overhebben als je op stand wilde wonen. Wij hadden een zeskamerappartement met uitzicht op de straat. Mam noemde ons appartement het Paleis aan Park Avenue. We hadden een werkster die twee keer per week kwam. Mam had een Range Rover in de parkeergarage aan Second Avenue en af en toe reden we naar oom Harry's huis in Speonk. Dankzij Regis Thomas en een paar andere schrijvers (maar vooral door die goeie ouwe Regis)

hadden wij het heel erg goed. Zo bleef het niet, een trieste ontwikkeling waarover ik het nog zal hebben. Als ik er nu op terugkijk, denk ik wel eens dat mijn leven net een roman van Dickens was, maar dan met vloeken.

Mam gooide haar manuscriptentas en handtas op de bank en ging zitten. De bank maakte een soort scheetgeluid waar we meestal om moesten lachen, maar die dag niet. ‘Godalle Jezus,’ zei mam en ze stak onmiddellijk een bezwerende hand op. ‘Dat heb jij...’

‘Dat heb ik niet gehoord, nee,’ zei ik.

‘Goed zo. Ik heb echt zo’n schokhalsband nodig die stroomstootjes geeft wanneer ik vloek waar jij bij bent. Dat zou me leren.’ Ze stak haar onderlip naar voren en blies haar pony uit haar ogen. ‘Ik moet nog zo’n tweehonderd pagina’s van Regis’ nieuwste boek lezen...’

‘Hoe heet dit boek nu weer?’ vroeg ik. Ik wist al dat er *van Roanoke* in zou zitten. Dat zat in al zijn titels.

‘*Het spookmeisje van Roanoke*,’ zei ze. ‘Het is een van zijn betere, met heel veel se... heel veel zoenen en knuffelen.’

Ik trok mijn neus op.

‘Sorry, knul, maar vrouwen zijn dol op die bonkende harten en vurige dijen.’ Ze keek naar de tas waar *Het spookmeisje van Roanoke* in zat, bij elkaar gehouden door de gebruikelijke zes of acht elastieken, waarvan er altijd wel eentje knapte en mam haar mooiste vloeken ontlokte. Waarvan ik er vele nog altijd gebruik. ‘Het enige waar ik nu echt zin in heb is een glas wijn. Misschien wel de hele fles. Mona Burkett was een ontzaglijk vervelend mens en misschien is hij wel beter af zonder haar, maar op dit moment is hij er helemaal kapot van. Ik hoop in godsnaam maar dat hij familie heeft, want ik voel er weinig voor zijn Oppertrooster te zijn.’

‘Zij hield ook van hem,’ zei ik.

Mam keek me aan met een vreemde blik. ‘Ja? Denk je?’

‘Ik weet het zeker. Eerst zei ze iets gemeens over mijn kalkoen, maar toen begon ze te huilen en gaf hem een kus op zijn wang.’

‘Dat heb je je ingebeeld, James,’ zei ze, niet helemaal overtuigd. Ze wist inmiddels wel beter, dat weet ik zeker, maar grote mensen hebben moeite met geloven en ik zal je vertellen waarom. Wanneer ze er

als kind achter komen dat de Kerstman niet bestaat en Goudlokje geen echt meisje is en de paashaas lulkoek is – zomaar drie voorbeelden, ik weet er nog wel meer – bezorgt dat ze niet met eigen ogen kunnen zien.

‘Nee hoor, ik heb me niks ingebeeld. Ze zei dat ik nooit een Rembrandt zou worden. Wie is dat?’

‘Een kunstenaar,’ zei ze, en ze blies haar pony weer uit haar gezicht. Ik heb geen idee waarom ze die niet bijknipte of een ander kapsel nam. Dat kon ze best doen, want ze was echt heel mooi.

‘Wanneer we daar straks gaan eten, haal het dan niet in je hoofd om iets tegen meneer Burkett te zeggen over wat je denkt te hebben gezien.’

‘Goed,’ zei ik, ‘maar ze had wel gelijk. Mijn kalkoen ziet er niet uit.’ Dat vond ik echt vervelend.

Kennelijk was dat aan me te zien, want ze spreidde haar armen. ‘Kom eens hier, knul.’

Ik deed het en sloeg mijn armen om haar heen.

‘Je kalkoen is prachtig. Het is de mooiste kalkoen die ik ooit heb gezien. Ik ga hem op de koelkastdeur hangen en ik haal hem er nooit meer af.’

Ik hield haar zo stevig mogelijk vast en drukte mijn gezicht in de holte van haar schouder, zodat ik haar parfum kon ruiken. ‘Ik hou van je, mam.’

‘En ik hou van jou, Jamie, oneindig veel. Ga nu maar spelen of tv-kijken. Ik moet nog een paar mensen bellen voordat ik chinees bestel.’

‘Oké.’ Ik wilde al naar mijn kamertje lopen, maar bleef nog even staan. ‘Ze heeft haar ringen op de bovenste plank van de gangkast gelegd, achter een paar plakboeken.’

Mijn moeder keek me met open mond aan. ‘Waarom in vredesnaam?’

‘Dat heb ik haar gevraagd, maar ze wist het niet. Ze zei dat haar gedachten op dat moment verdronken in bloed.’

‘O mijn god,’ fluisterde mam en ze bracht haar hand naar haar hals.

‘Je moet een manier bedenken om het hem te vertellen wanneer we chinees bij hem gaan eten. Dan hoeft hij er niet meer over in te zitten. Mag ik gefrituurde kip?’

‘Ja,’ zei ze. ‘Met zilvervliesrijst, geen witte.’

‘Goed goed goed,’ zei ik en ik ging met mijn lego spelen. Ik was aan een robot bezig.

3

De flat van de Burketts was kleiner dan de onze, maar wel gezellig. Na het eten, toen we onze gelukskoekjes bekeken (in de mijne stond: *Een veer in de hand is beter dan een vogel in de lucht*, wat helemaal nergens op slaat), zei mam: ‘Heb je al in de kasten gezocht, Marty? Naar haar ringen, bedoel ik?’

‘Waarom zou ze haar ringen in een kast hebben gelegd?’ Een redelijke vraag.

‘Nou ja, als ze een beroerte had, heeft ze misschien niet zo logisch kunnen nadenken.’

We zaten aan de kleine, ronde tafel in de keuken te eten. Terwijl mam dit zei, zat mevrouw Burkett op een van de krukken aan de keukenbar heftig te knikken.

‘Ik zal nog wel eens kijken,’ zei meneer Burkett. Hij klonk nogal vaag. ‘Nu ben ik daar veel te moe en ontdaan voor.’

‘Als jij dan een keer in de slaapkamerkast kijkt,’ zei mam. ‘Dan ga ik nu even in de gangkast kijken. Na al dat vlees en die zoetzure saus kan ik wel wat beweging gebruiken.’

Mevrouw Burkett zei: ‘Heeft ze dat helemaal zelf bedacht? Nooit geweten dat ze zo slim was.’ Ze begon al wat moeilijker verstaanbaar te worden. Na een poosje zou ik haar helemaal niet meer kunnen horen en alleen haar mond nog zien bewegen, net alsof ze achter een dikke glasplaat zat. Niet lang daarna zou ze weg zijn.

‘Mijn moeder is juist héél erg slim,’ zei ik.

‘Ik heb ook nooit beweerd dat ze dat niet was,’ zei meneer Burkett, ‘maar als ze die ringen in de gangkast vindt, eet ik mijn hoed op.’

Precies op dat moment zei mijn moeder ‘Bingo!’ en kwam weer binnen met de ringen op de palm van een uitgestoken hand. De trouwring was niet echt bijzonder, maar de verlovingsring was een joekel. Een echte glimmerd.

‘O mijn god!’ riep meneer Burkett uit. ‘Hoe is het in vredesnaam...?’

‘Ik heb een schietgebedje gedaan naar de heilige Antonius,’ zei mam, met een snelle blik naar mij. En een glimlachje. “Heilige Antonius, beste vriend, maak dat ik die ringen vind!” En zoals je ziet heeft het geholpen.’

Ik overwoog nog even meneer Burkett te vragen of hij zout en peper op zijn hoed wilde, maar deed het niet. Dit was niet het juiste moment voor grapjes en bovendien, zoals mijn moeder altijd zegt: niemand houdt van een wijsneus.

4

Drie dagen later was de begrafenis. Het was mijn eerste en best interessant, maar niet wat je noemt leuk. Mijn moeder hoefde in elk geval niet als Oppertrooster te fungeren. Meneer Burkett had een zus en een broer om die rol op zich te nemen. Ze waren oud, maar niet zo oud als hij. Meneer Burkett zat tijdens de hele plechtigheid te huilen en de zus gaf hem steeds papieren zakdoekjes aan. Haar handtas leek er vol mee te zitten. Het verbaast me dat er nog plek was voor iets anders.

Die avond aten mam en ik pizza van Domino's. Zij dronk er wijn bij en ik mocht een Kool-Aid, als beloning omdat ik me netjes had gedragen op de begrafenis. Toen de pizza bijna op was, vroeg ze mij of ik dacht dat mevrouw Burkett er ook bij was geweest.

'Ja. Ze zat op dat trapje naar de plek waar de dominee en haar vrienden gingen praten.'

'De kansel. Kon je...?' Ze pakte de laatste punt, keek er even naar, legde hem toen weer neer en keek me aan. 'Kon je door haar heen kijken?'

'Bedoel je net als bij een spook in een film?'

'Ja, ik geloof wel dat ik dat bedoel.'

'Nee. Ze was er helemaal, maar wel nog steeds in haar nachtpon. Het verbaasde me dat ik haar zag, want ze is drie dagen geleden doodgegaan. Meestal blijven ze niet zo lang.'